

TRANSCRIPT Geef vrouwen geld en nobelprijzen s'il vous plaît! (afl. 152)

ML Dag nobeltjes en nobelinetjes, nobeltjes, nobeltjes.

NYD Nobelletjes.

ML Nobeltjes, nobelletjes en nobelinetjes, welkom bij Damn Honey

[OPENINGSTUNE]

NYD De podcast over shit waar je als vrouw van deze tijd mee moet dealen.

ML Mijn naam is Marie Lotte.

NYD En ik ben Nydia.

ML En dit is aflevering 152.

NYD Waarin wij langs de feministische ups en downs van de week reizen.

ML Geheel in de lijn der verwachting. Maar niet in de lijn der verwachting.

NYD Ja.

ML Is dat wij eerst even een femi-misser onzerzijds nog even moeten bespreken.

NYD Ja, wij maakten een goeie uitglijder, maar daar werden we op gewezen door een luisteraar. En ik ga zo even haar brief voorlezen.

ML Ja, en even goed om te weten, het is een reactie op de brief die we in de vorige aflevering hebben voorgelezen. Dat is aflevering 151, als ik mijn wiskunde goed paraat heb. En die brief werd geschreven door S, wiens vriendin naar de Noorderzon was vertrokken. Of met de Noorderzon was vertrokken. Niet naar de Noorderzon, weet ik niet. En die vriendin liet man en kinderen achter en gaf geen verklaring aan de brieven-schrijver waarom. Dus de briefschrijver vroeg zich vervolgens af hoe ze zich hierover moest voelen en in hoeverre het nou feministisch is om je eigen levenspad te kiezen, maar daarbij dus wel je kinderen achter te laten. Een content warning, de reactie die Nydia nu gaat voorlezen op die brief van vorige week dus, daarin zit dus, daar gaat het over mishandeling en dan heb je het over financiële en emotionele mishandeling. Nydia, hit it.

NYD *leest voor*

Dag lieve mensen. Zoals altijd onderweg naar kantoor luister ik naar jullie leuke podcast. Beetje lang verhaal, maar dit ging me echt aan het hart. In de podcast kwam deze keer de brief ter sprake over een vriendin van de briefschrijver die haar echtgenoot verlaten had en haar kinderen in de steek had gelaten. Een feministisch-achtige discussie ontstond waarin, eigenlijk een beetje te laat, de vraag gesteld werd wat een man hierin heeft of niet heeft gedaan. Ik vond dat er hard over haar werd geoordeeld. Kinderen laat je nooit achter en makkelijk zo van buitenaf. Allereerst, financiële afhankelijkheid is een vorm van abuse en gaat vaak gepaard met andere vormen van emotionele mishandeling, sociale isolatie of een andersoortige onveilige thuissituatie. Als er financiële afhankelijkheid is, moet je meteen het vermoeden hebben dat er dus ook meer speelt. Ik kan me goed voorstellen dat de vriendin in kwestie wilde scheiden en hij haar vervolgens gezegd heeft; zonder geld dan, jammer voor je. Ga in zo'n situatie, zonder geld of dakloos, maar eens goed voor je kinderen zorgen. Ik heb zelf geen kinderen, maar ondertussen helaas wel veel ervaringen met vergelijkbare situaties, waarbij ook ik mijn biezen heb gepakt en letterlijk ben weggevlucht, zoals deze vrouw naar mijn oren ook heeft gedaan. Het is namelijk niet zo makkelijk als een keuze maken om je kinderen in de steek te laten, of in mijn geval, je hele leven in de steek te laten. Ik heb het contact verbroken met mijn hele omgeving uit schaamte en angst. Kijk, jullie zien nu pas dat ze wegvlucht en hebben daar oordelen over, maar deze thuissituatie gaat vaak al jaren door en niemand die het doorheeft. Je weet niet wat ze heeft doorgemaakt en dit soort beslissingen neem je echt niet voor niks. Zelfs zonder kinderen ben ik door mijn familie en vrienden geshamed en heb ik geen steun gekregen. Het was allemaal maar mijn schuld en hoe kon ik iedereen zo achterlaten en mijn ex zoveel pijn doen? Dit heb ik zo hard geloofd, 10 jaar lang, dat er letterlijk traumatherapie aan te pas moest komen om mij een beetje vooruit te helpen. De situatie in mijn relatie was voor mij zo onhoudbaar geworden, dat de enige oplossing paniekvluchten was. Maar nog altijd krijg ik soms, hoewel het nu 10 jaar geleden is, verwijten naar mijn hoofd van familie dat ik mijn ex heel veel pijn heb gedaan en dat ik mij dus kut heb gedragen. Ik weet dat ik hem pijn heb gedaan en ik heb er moeite mee daarmee te leven. Maar niemand die over is gebleven uit dit oude leven heeft ooit gevraagd; hoe heb jij dit meegemaakt? Hoe stond jij hierin? Hoe voelde je je dat

het zo ver is gekomen? Nog altijd voel ik de noodzaak te zeggen dat deze ex verder echt heel lief was. Het was hier vooral uitzichtloosheid en armoede. Mijn ervaringen met de abuse kwamen in de volgende relatie. Die nieuwe relatie was dus abusievelijk, maar dat had ik tijdens de relatie niet echt door, want als je er zelf in zit en links en rechts gegaslight wordt, is het echt heel moeilijk om dat in te zien. Hier was ik financieel in zijn geheel afhankelijk van mijn partner en er was ook sprake van emotionele mishandeling: gaslighting. Hij is ook heel lang vreemd gegaan, kwam ik later achter. En hoe erg dat allemaal is, dat heb je in eerste instantie echt niet door. Je weet dat er van alles niet klopt of zo en je kakt echt jaren aan met kutgevoelens en depressies, maar je kan er nooit precies de vinger op leggen. Dus het kan heel lang duren voor je actie wil ondernemen en nog langer voor je die daadwerkelijk onderneemt. Het probleem met financiële afhankelijkheid is niet zozeer dat het vervelend is, want ik vond dat jullie daar in de podcast een beetje overheen gleden, alsof het whatever was. Financiële afhankelijkheid betekent dat je partner letterlijk alle macht over je heeft. Omdat ik geen kinderen heb, kon ik nog wel redelijk uit die relatie komen. Mijn partner was, toen we uit elkaar gingen, gelukkig begripvol uit schuldgevoelens en ik heb een deel van het geld meegekregen. Hierdoor heb ik een nieuwe start kunnen maken, maar hierin heb ik echt geluk gehad. Voor hetzelfde geld stond ik letterlijk op straat met geen cent te makken. En dan? En als je dan ook nog eens kinderen hebt? Dan is weggaan geen optie of, als je al weg besluit te gaan, dan maar naar een vakantiehuisje. Maar als je vervolgens amper eten voor jezelf kan kopen en niet weet hoe lang je dat vakantiehuisje kan betalen, dan kan ik goed begrijpen dat je de kinderen niet meezeult. En het contact met de ex? Tja, als hij je al jaren mishandelt en jou ook nu nog chanteert met geld, ja hoe ga je dat contact dan aan? Ook dit werd in de podcast niet besproken. En het verhaal uit de brief is bijna precies wat er met mijn vriendin gebeurd is. Zelfde situatie, veel ergere ex-partner en wel drie kinderen. Na verhuizing naar het buitenland en intensieve taallessen heeft ze nog drie jaar moeten zoeken voor ze eindelijk een baan had en ongeveer financieel onafhankelijk was. Al het geld dat zij van de overheid kreeg, kindertoeslag, uitkering, werd door haar ex meteen op zijn privébankrekening gezet. Ze kon geen winterjas voor haar kind kopen, zonder dat hij ervan wist en toestemming verleende. En dit was het topje van de ijsberg in hun relatie. Ze heeft uiteindelijk een baan kunnen vinden en zodra ze het contract had, is ze letterlijk de week daarna van hem gescheiden. Ze verdiende minimumloon, maar haar ex-man

zei; ja, sorry, geld van het huis dat we samen gekocht hebben dat krijg je niet tot de rechter er wat over zegt. Alimentatie krijg je ook weinig tot niet en zoek het eigenlijk maar uit qua geld. Ze leeft nog steeds in armoede omdat de rechtszaak zo lang duurt en het is nu drie jaar geleden. En hoewel het volgende wat ik schrijf ook heel ongezond is, dat weten we allemaal wel, is het in zo'n stresserende en emotionele periode heel makkelijk om jezelf over te geven aan weer een nieuwe partner die je hopelijk, please, toch een beetje kan helpen. Dat kan op financieel vlak zijn. Ik hield van mijn nieuwe vriend toen, maar ik was nooit zo snel gaan samenwonen als ik er financieel beter voor stond. Het was dat of dakloos. En- of op emotioneel vlak kan iemand je bijstaan. Iemand die jou wél lief vindt en níét veroordeelt. En dan krijg je dus dat iemand wegvlucht met een ander. Een soort extreme rebound en eigenlijk ga je daardoor dus van de regen in de drup. Je voelt je alleen op de wereld, boos, niet gesteund. Je hebt geen cent te makken en wellicht niet eens een dak boven je hoofd. En ondertussen brullen mensen dat je je kinderen in de steek laat of niet goed verzorgt. En dat je met een ander bent. Die ene persoon op de wereld die wel wat liefde voor je toont. Sorry, maar hoe heeft het allemaal zo ver kunnen komen dan? De vrouw in kwestie hier dus, die haar kinderen achterliet. Zo zie ik het een beetje voor mij: ze heeft geen geld. Echtgenoot had al tijdens haar huwelijk geen zin om ervoor te zorgen dat zij financieel onafhankelijk is, dus ik kan me niet voorstellen dat hij daar nu wel zin in heeft, en Sinterklaas mag weten wat er nog meer voor vreselijke shit gebeurde bij haar thuis. Dus hoe kan zij nu overleven, laat staan met kinderen? Dus de kinderen blijven dan maar bij de financieel stabiele partner, en zij vertrekt en probeert haar shit op orde te krijgen. En je vraagt je misschien af, waarom vraagt ze niet om hulp? Dat is ongelooflijk moeilijk. Nogmaals, er is weinig begrip voor het verlaten van je echtgenoot, een taboe zelfs. En ook weinig begrip met hoe ernstig emotionele mishandeling en andersoortig abuse, zoals financiële afhankelijkheid, is. Ook ik heb ondervonden hoeveel er hierin nog geshamed wordt. Vrouw moet haar bek houden en blij zijn dat ze een dak boven haar hoofd heeft sentiment. In de vorm van opmerkingen als; hij slaat je toch niet? Oh nee, dan is het prima. En misschien in het geval van de vrouw in kwestie is dat zelfs wel het geval. Weten wij veel. In de ontzettend moeilijke periode waarin zij nu verkeert, kan ik me heel goed voorstellen dat ze inderdaad een ander ontmoet en even een break nodig heeft. Goed te praten richting de kinderen? Nee, want die vragen zich af waar mama is. Maar ik vraag me ten zeerste af of dit mama's schuld is, want what the fuck heeft

papa en omgeving al die jaren gedaan dat mama op deze drastische wijze vertrokken is. Dus, aan de vriendin van deze vrouw: ik snap dat je boos bent, want je hebt ook ongewild moeten opdraaien voor deze situatie. Maar begrijp alsjeblieft ook de schaamte die hierin zit. Zij is nu nog meer de boosdoener. Ex wordt als het slachtoffer gezien en het is ontzettend moeilijk uit te leggen wat er gebeurt in iemands hart en hoofd. Zeker in zulke moeilijke situaties. De schaamte weerhoud je echt en voor een goede reden. Zie hoe judgy iedereen hier, zonder alle info of context, al over doet. Doe voor haar wat niemand voor mij deed. Vraag gewoon eens; hoe gaat het nou echt met je? Vertel dat je je zorgen maakt, dat je bang bent dat ze een hele moeilijke thuissituatie heeft of gehad heeft. En vraag wat je voor haar kan betekenen. Zonder judgement, maar met liefde. En neem ook eens contact op met Veilig Thuis voor advies. Liefs.

ML Zo, integraal voorgelezen.

NYD Jezus, oeh. Jeetje, mensen. Wat een glijer van ons.

ML Ja.

NYD Mijn onbewuste gevoel was toch... Ja, als er sprake was van mishandeling, dan had die vriendin dat wel geweten. Of de brieven schrijver. Dan had S dat wel geweten. Dan had ze daar wel een zweempje van meegekregen. En dat is natuurlijk zo ongeveer mythe nummer 1. Dat je kan weten wie een abuser is of dat je weet van... oh ja, die relatie, dat zit zo... Dat hoef je niet te weten natuurlijk.

ML Dat degene, zeg maar de brieven schrijver van nu zegt dus dat niemand aan haar vroeg hoe het nu echt met haar ging. Dat opende wel even mijn ogen. Ik heb hier dus wel aan zitten denken. Ik zei vorige week al wat die man deed, hallo?

NYD Waarom is dit zo?

ML Waarom is dit zo? Maar ook daarin heb ik niet, want ik heb later ook nog... een gesprek gevoerd met Kato hierover over de brief. Eigenlijk was haar eerste reactie meteen kwaad op die man. Ik moest daar echt naar gestuurd worden, zeg maar. Dat ik dus blijkbaar niet uit mezelf die vragen stel, maar meteen aannames heb in dat als zij vrienden zijn, dan wel op de hoogte zal zijn van hoe die situatie eruit zag.

NYD Ja, dat was dus bij mij. Dat je dan dus meteen aanneemt, dat zal wel niet aan de hand zijn, want dan had het wel in die brief gestaan van S. Terwijl S, die kan het wellicht helemaal niet. We weten niet wat de situatie is, dat is gewoon het hele ding. Wij weten het niet, S weet het misschien dus ook niet, want taboe, want schaamte, maar deze kijk op de zaken is gewoon... een hele belangrijke en goede die wij compleet gemist hebben.

ML Ja, dank je wel!

NYD En ook excuses en heel veel dank inderdaad dat je dit helemaal zo wilde opschrijven naar ons.

ML Ja, ik denk dat dit wel meer mijn mededogen heeft aangezwengeld.

NYD Ja.

ML Want dat is nodig in zulke situaties. Het is een hele intense situatie en ik snap ook nog steeds wel... dat de briefschrijver op het hart getrapt is.

NYD Tuurlijk, maar daar is natuurlijk ook de briefschrijver van deze week, die snapt dat ook helemaal. En die mailt ook nog even achteraan: *Ik wil ook nog even vooropstellen dat kindewelzijn natuurlijk altijd voorgaat. Niet dat ik de indruk wek dat dat niet zo is. Alleen ik kan me goed indenken dat deze vrouw nu even niet meer weet hoe het allemaal verder moet, en zelfs niet weet wat het beste is voor de kinderen.* Dus daar gaat het natuurlijk niet om.

ML Het gaat meer over mild zijn en niet meteen hard oordelen, want dat is juist het probleem eigenlijk natuurlijk, waarom er zoveel schaamte en taboe is. Zelfs wij zitten hier met z'n vieren dan te zeggen je schaadt kinderen en eigenlijk hadden we moeten zeggen maar wat is er dan gebeurd? Wij weten dat niet.

NYD En dat financieel-afhankelijkheid-stuk met verhuizen naar het buitenland, ja hoeveel, hoe groot die impact is, ik had daar gewoon niet bij stilgestaan.

ML Nee, niet genoeg in ieder geval. Maar inderdaad, dank je wel en sorry voor deze femimisser.

NYD Ja, een goede glijer.

ML Een goede glijer. Zal ik dan ook eventjes een leuk bericht voorlezen?

NYD Ja.

ML *Beste Nydia en Marie Lotte, net voor de zomer bereikte ik het punt dat ik het tijd vond... om mezelf beter te informeren over hedendaags feminisme en inclusiviteit. Ik ben een 54-jarige witte, single, queer, kinderloze ZZP-vrouw met drie honden. En ik werk met kinderen van 8 tot 80. Leuk, kinderen van 8 tot 80. Ik voelde me van binnen wel feministisch, maar vond toch dat ik niet genoeg wist. Dus begon ik met wat podcasts van jullie te luisteren. Dat liep wat uit de hand. Elke dag start ik mijn dag in het bos met mijn honden... en sinds een aantal maanden luister ik dan dus naar een aflevering van jullie podcast. Soms voelt het als thuiskomen, soms voel ik me gehoord, soms op de vingers getikt en dan ben ik pissig en neem ik me voor om nooit meer te luisteren. (Gegiechel) Soms wil ik nog meer vertellen, zoals dat je cyclus na de overgang en na het stoppen met menstrueren gewoon doorgaat. Heel goed, heel goed zo tussengewurmd. Regelmatig voel ik me geraakt en lopen de tranen over mijn wangen en vaak, heel vaak luister ik gewoon om te leren van de verhalen van de mensen die bij jullie aanschuiven. Nog ongeveer een jaar aan afleveringen te gaan, november 2021 tot en met eind 2022. En dan ben ik helemaal bij. Inmiddels ben ik zover dat ik mezelf feminist noem in de breedste zin van het woord... en kan ik er makkelijker mee uit de voeten in mijn privéleven en werk. Dank jullie wel meiden, keep up the good work. Ik kom met een plus 1, all-round 50-plus feministen naar de show in Tilburg. Heb er nu al zin in. Met vriendelijke groeten, Thessy*

NYD Ik moest een beetje huilen toen ik deze las. Ik vond het zo leuk en lief. En Thessy, zullen we vrienden worden? Want je hebt drie honden en je werkt met kinderen van 8 tot 80. I just love it all.

ML I just love it all. Also yes, also too. En wat ontzettend leuk ook dat je naar Tilburg komt, naar onze show.

NYD Eigenlijk moest ik het meest lachen om 'en dan neem ik me voor om nooit meer te luisteren'

ML Heb jij dat wel eens bij een podcast?

NYD Ja, jawel.

ML Ik ben het ook altijd wel weer vergeten. Plus, hallo, podcast-hosts zijn net vrienden. En op vrienden ben ik ook wel eens heel boos.

NYD Met vrienden moet je ook soms een beetje afstand nemen.

ML Maar dank je wel en yay! Tot in Tilburg!

[SPONSOR TUNE]

NYD Ja hoi, namens onze sponsor dating app Hinge hier een bericht.

ML Hinge is designed to be deleted.

NYD Je downloadt de app, vult je profiel in en vindt er hopelijk The One, zodat je de app daarna weer van je telefoon kunt gooien.

ML Vorige aflevering doken we het profiel in dat ik had gemaakt.

NYD En wat je nog altijd hebt.

ML Ik heb de app nu echt van mijn telefoon gegooid.

NYD Echt? Niemand gelooft dus, jij vindt het veel te leuk of Hinge.

ML Maar nu echt.

NYD Ik ben trots. En Hinge ook, want die is designed to be deleted. Jij bent het voorbeeld.

ML Waar ik naar toe wilde, we zijn de vorige week dus in mijn niet meer bestaande account gedoken. Maar nu wil ik heel eventjes weten wat jij op je profiel hebt gezet. Want we hebben het altijd over die ijsbrekers, over de prompts. En met welke prompt ben jij aan de haal gegaan?

NYD Nou, ik dacht dat dit heel moeilijk zou worden, want je moet heel leuk en origineel zijn. Maar de ijsbrekers invullen was heel makkelijk, omdat je zo gestuurd wordt. Je hebt een hele lijst met zinnen die je af kan maken. En dan heb je

bijvoorbeeld... Ik ga helemaal hard op, feminisme baby. Zodat dat maar meteen duidelijk is.

ML Precies, kaf van het koren, we zeiden het al eerder.

NYD Precies. Wat je ook kan doen, is een foto toevoegen bij sommige prompts. Dus ik had bijvoorbeeld bij "mijn uniform" een foto geplaatst van mij bij een XR-protest. Vuistje in de lucht. En als humble brag dat ik bij een graad of vijf in de gracht lig.

ML Ja, heel goed. En alle activisten en koude types, melden ze zich bij je al?

NYD Ik heb het dus heel snel verwijderd, maar er was inderdaad een activistisch type... dat reageerde op mijn XR-foto met... hé, zie ik je dan morgen op de A12?

ML Bij mij dus ook. Iemand zei... hé, zag ik jou niet op de A12? Dus dat is gewoon hartstikke leuk. Het is in mijn ogen een van de meeste hotte openingszinnen die je kan gebruiken.

NYD Dat dacht ik.

ML Wil je ook daten op de A12? Download de app Hinge op je telefoon. Beschikbaar voor zowel Android als iOS.

NYD Hinge!

[Damn Honey Tune]

ML Nydia Laetitia Louise van Voorthuizen.

NYD Als ik dan ook nog Daniëls achternaam erachteraan plak... van de Poppe. Echt fun lange naam.

ML Ja, maar minder fun voor de mensen die dan dat helemaal uit moeten spreken. Wat is je no?

NYD Ja, ja, ja, ja.

ML Nobeles no.

NYD Vorig jaar, Sophie van Gool, kennen de mensen Sophie van Gool nog? Econoom, schreef het boek Waarom vrouwen minder verdienen.

ML En ze was bij ons te gast.

NYD En ze was bij ons te gast. Ze schrijft ook een column voor het Financiële Dagblad. Ze had vorig jaar een hele campagne opgetuigd over Equal Pay Day. Zo van, we gaan die loonkloof dichten. En ik was zo van, yeah, Sophie, yeah, go, go, go, we gaan het allemaal doen, go, go, go. En wat lees ik dan deze week in de krant?

ML*zingt gezellig* De salariskloof is groter!

NYD Ja, de salariskloof tussen mannen en vrouwen is gegroeid, zo blijkt uit het Nationaal Salarisonderzoek 2023. Als jij zegt 'de loonkloof is groter..

ML Ik dacht ik gat het vrolijk zingen en dan lijkt het iets leuks.

NYD Dat is heel slim wel.

ML Dan blijft de stemming up beat

NYD Ik dacht niet 'leuk', ik dacht potverdikkeme, wat heb ik nou weer aan mijn broek hangen? Hoe kan het nou weer achteruit gaan?

ML Ik dacht dus stilstand tot daaraan toe.

NYD Het was elke keer een heel klein beetje naar beneden aan het gaan.

ML Ja, want wij hebben het soms over de loonkloof in onze boeken en als onze boeken geüpdate moeten worden, dan zitten we het op te zoeken. En het begon met 15, toen was het 14, toen was het 13 en toen dachten we dit gaat lekker.

NYD Ja, nou oké, de loonkloof, het is dus echt een verschrikkelijk ding om over te moeten praten al helemaal, als je dyscalculie hebt, geen enkele weet hebt van getallen, van economie, geen enkele kennis van zaken hebt. Maar we gaan het nu even hebben over de loonkloof betreffende gelijk werk, hetzelfde werk. Het gaat over hetzelfde werk.

ML Ja, dus dat mannen en vrouwen hetzelfde werk doen en hetzelfde aantal uur ook, of mag ik dat niet vragen?

NYD Eh, dat is volgens mij gecorrigeerd, dus dat is er ook uitgehaald.

ML Dus hetzelfde werk, gewoon ze doen helemaal hetzelfde.

NYD Ja. Hier ging je nu alweer vragen stellen waar ik angstig van word. Oké, nou...

ML We zullen het wel horen.

NYD Dat verschil in salaris is in 2023 tot 7,4% toegenomen. In 2021 was het juist gelijk aan het worden ten opzichte van het vorige onderzoek. Toen lag het op 5%, maar nu is het dus 7,4%.

ML Dit is dat stukje loonkloof dat onverklaarbaar is, waar alle verklaringen die ze hebben uitgehaald zijn. En het is gewoon een onverklaarbaar, puur vanwege het seks- en genderverschil, is dit.

NYD Want stel je zou alle verklaringen op één grote hoop gooien, mannen versus vrouwen, en dus niet kijken naar wat voor werk of deeltijd of anything. Dan verdienen vrouwen 36% minder dan mannen.

ML Dus dan is het een gigantische kloof.

NYD Ja, maar dat krijg je dus ook omdat vrouwen zoveel onbetaald werk moeten doen. En wat wij dus zien als dat is niet belangrijk, dat is nou eenmaal onbetaald voor de kinderen zorgen, mantelzorg, het huishouden, al dat soort taken, dat doen voornamelijk vrouwen, dat doen vrouwen meer dan mannen. En dat wordt dus niet betaald, dat wordt niet gewaardeerd in onze samenleving. Dan krijg je dus dat ze qua betaald werk minder werk doen. Maar als je kijkt naar hoeveel werk ze in het algemeen doen, mannen en vrouwen, dan doen ze dat eigenlijk basically hetzelfde werk. Alleen het ene zien wij als werkwerk en het andere zien we als... ohja dat is dat we gewoon gezellig met de kinderen zijn, dus dat telt niet...

ML Dat is lekker zorgen en dat komt vrouwen gewoon heel natuurlijk aanwaaien.

NYD Maar oké, we hebben het nu over het niet-verklaarbare deel van de loonkloof en dat is dus ietwat gestegen. Dus je hebt het echt al voor Jantje doet X, Annie doet

ook X, maar Jantje krijgt op jaarbasis bijna een maandsalaris meer. Want als je die 7%, 7,4%, even doorrekent, kom je dus bijna op een maandsalaris, de dertiende maand zou je kunnen zeggen. Die krijgt Jantje wel en Annie niet.

ML Ja.

NYD Dit mag natuurlijk helemaal niet. Sinds '57 staat in de Europese wet: **Nydia met formele voorleesstem** "Iedere lidstaat draagt er zorg voor dat het beginsel van gelijke beloning van mannelijke en vrouwelijke werknemers voor gelijke of gelijkwaardige arbeid wordt toegepast." Ja, altijd heel binair dit soort onderzoeken als je het hebt over loonkloof en zo. Mannen, vrouwen, non-binaire mensen bestaan niet in deze onderzoeken, wat shit is.

ML Hoe moeilijk is het ook om dat mannelijke en vrouwelijke weg te laten? Gewoon zeggen dat alle werknemers ooit, ever.

NYD Ik denk toch dat ik niet weet of ik het daarmee eens ben.

ML Nee? Waarom niet?

NYD Nou, omdat het dus juist heel belangrijk is. Kijk, dit gaat nu over mannen en vrouwen. Maar je zou een zelfde onderzoek natuurlijk kunnen doen over bijvoorbeeld mensen van kleur en witte mensen. En het is soms ook juist goed om de verschillen te benoemen, omdat je kan aantonen aan de hand van de verschillen van... hé, dit is fucked up. Nou vind ik ook dat er in de wet moet staan: iedereen altijd gelijke beloning. Wat voor werk, als je hetzelfde werk doet moet je gewoon gelijk beloond worden. Dat vind ik ook, maar dat soms dingen actief benoemd worden is denk ik wel ook goed. Alleen ik wou het toch even noemen van: we gaan weer heel erg man en vrouw, man en vrouw, mannen en vrouwen, in plaats van dat het non-binair zijn ook niet wordt meegenomen in deze onderzoeken.

ML Oké, nou dat hebben we duidelijk, en door!

NYD Wat zou nou die groter wordende loonkloof kunnen verklaren? Er spelen twee grote dingen.

ML O jee, wat zijn het?

NYD Hoge inflatie, spullen, diensten. Alles is de afgelopen jaar allemaal flink duurder geworden. Dus vroeger, 2021, kon je met één eurootje nog van alles doen. Nu kan je helemaal niks meer doen.

ML Ik hoorde deze zin exact mezelf laatst zo zeggen. Toen dacht ik echt, je kan echt veel minder doen met één euro. En dat is ook echt zo.

NYD Het is waar! Ik heb grafieken en percentages bekijken en er was een knaller van een uitschieter in 2022 qua inflatie. Dat was echt op 9 procent ofzo ten opzichte van het jaar daarvoor. Terwijl het veel vaker gaat over 1,5 of 2 procent. Maar oké, ook dit zou misschien wel hele grote onzin kunnen zijn, want ik snap niks van getallen.

ML Niet jezelf zo naar beneden praten, je kan ook heus wel een grafiek lezen.

NYD Dus 1: inflatie zou een verklaring kunnen zijn voor de grote wordende loonkloof. 2: krapte op de arbeidsmarkt. Dus we hebben heel veel werk beschikbaar, maar veel minder mensen die dat werk willen of kunnen doen. Dus ja, als jij als supermarkt een werknemer zoekt en je moet echt, je moet wel vijf werknemers en er solliciteert er maar één, ja dan heeft diegene natuurlijk in principe meer poten om op te staan als hij zegt oké, maar ik wil wel dit en dit verdienen. Ja. Ja oké ga ik nu verder uitleggen waarom dat dan ermee te maken heeft. Deze twee dingen zorgen dus voor stijgende lonen. Ja. En van dit salarisonderzoek geeft ook 70% van de mensen die de enquête hebben ingevuld aan: ik kreeg in de afgelopen twee jaar loonsverhoging. Dus heel veel mensen hebben loonsverhoging gekregen. Ja want die euro, want de inflatie, want krapte op de arbeidsmarkt. Maar wat blijkt, mannen kregen vaker opslag dan vrouwen. En daar bovenop steeg het salaris van de mannen ook nog eens harder. Laat dat maar even tot je doordringen is.

ML Precies, ik ben ook alles aan het verwerken.

NYD En dat zie je dus bij alle opleidingsniveaus terug. Met een gemiddelde van 16,4% loonstijging bij de mannen versus 9,1% loonstijging bij de vrouwen.

ML Maar hoe komt dat dan?

NYD Het CBS maakt onderscheid tussen hoog en laag opgeleid, zo noemen zij dat nog. Dat is een beetje ouderwets in mijn ogen.

ML Eigenlijk is het praktisch en theoretisch opgeleid.

NYD Ja, maar zij maken nog onderscheid tussen hoog en laag. Bij hoog scheelt het maar 4% tussen de mannen en vrouwen, maar bij laag scheelt het zo iets van 8%, geloof ik. Dus dat is echt best wel een groot verschil weer tussen mannen en vrouwen. En Sophie van Gool, de econoom dus, die ik net ook al even noemde, zei in NRC hierover dat mannen vaker banen hebben in de commerciële sector. En daar zijn de lonen waarschijnlijk sterker verhoogd dan in de sectoren waar veel vrouwen werken. Dus dan heb je bijvoorbeeld over zorg en onderwijs. En zorg en onderwijs zijn vaak gebonden aan cao's en het bedrijfsleven heeft dat heel vaak niet. Dus dan kan je veel makkelijker, omdat de salarissen niet vast liggen, onderhandelen.

ML Ohja en bij cao's moet dat allemaal meer in een soort collectief aangepast worden?

NYD Ja, dus je kan als basisschool docent tot op zekere hoogte misschien iets aan je salaris doen, maar dat werkt met allemaal schalen en ik snap daar ook niet echt alles van. Maar als ik dat wel eens hoor van vrienden, daar zit een soort max aan, weet je wel. Je kan niet zeggen van: ik ben de shit, geef me meer geld, want het is gewoon op een gegeven moment wat het is.

ML En die cao's kunnen wel aangepast worden, maar dat is dan eerder als er grootschalige stakingen zijn.

NYD Ja, zoiets.

ML Maar er moet veel meer voor gebeuren dan in de bedrijfsleven.

NYD Mannen die hebben daar dus bijna altijd voordeel van dat die CAO's bij die sectoren waar voornamelijk vrouwen vast liggen... en dus bij het bedrijfsleven, waar die mannen dan zitten, dus veel minder. Dan krijg je natuurlijk altijd dat salarissen-onderhandelingen-verhaal, want "vrouwen onderhandelen niet, vrouwen kunnen niet onderhandelen, ze onderhandelen niet."

ML Dat werd ook meteen weer genoemd in het nieuws. Dan is het van: ja, een verklaring zou kunnen zijn dat mannen heel goed kunnen onderhandelen.

NYD Ik vind dit dus echt heel ingewikkeld. Ik had ook echt: ugh die fokking loonkloof. Want kijk, ik leer van Sophie en ook uit een onderzoek dat ik heb opgezocht gelezen, dat vrouwen helemaal niet minder om salarisverhoging vragen. Dat ze het even vaak doen, maar dat ze minder succesvol zijn. Dus die vrouwen vroegen het wel, maar kregen 15% meer. En de mannen vroegen het ook en die kregen 20% meer. En zowel bij de mannen als bij de vrouwen was er een groep die het niet durft, dat is 14%, 14% van de mannen, 14% van de vrouwen. Dat is even groot ja. Maar dan komt Jaap van Muijen, dat is dus een van de hoofdonderzoekers van het salarisonderzoek. En die zegt dan dat hij uit het werkveld hoort, dus dan daarin hoor ik niet dat er onderzoek is gedaan, maar ik hoor meer van 'ik hoor dit in de wandelgangen', dat mannen altijd beginnen over salaris als ze beginnen met een nieuwe functie, en dat vrouwen dat vrijwel nooit doen. En ja, als je dus al laag begint, hoe kom je dan nog omhoog? Dan denk ik: oké, zijn Nederlandse vrouwen dan zo anders dan die vrouwen in Australië? Of is "uit het werkveld horen zeggen", kunnen we daar eigenlijk niks mee? Is dat maar een soort loze opmerking? Terwijl hij wel hoofdonderzoeker is en zich begeeft daarin. Dus je zou denken dat als hij zegt dat hij dat hoort in het werkveld, dat dat iets betekent. Ik vind het verwarrend. Ik wil hier ook in de podcast niet zeggen: "Nee dat is niet waar, vrouwen onderhandelen wel altijd", als dat niet klopt. Ik wil gewoon de juiste feiten kunnen zeggen, maar ik kan niet de juiste feiten achterhalen. Wat wel nog grappig is over dat Australische onderzoek, is dat de onderzoekers zeiden: "We waren zelf ook verrast dat dit eruit komt want wij dachten ook dat vrouwen minder..."

ML Vrouwtjes die durven dat niet.

NYD Ja dat is zo'n soort vastgeroest idee. EN, RTL Nieuws, toen kwam socioloog Zoltán Lippényi nog eventjes ingevlogen en die zegt: "Vrouwen stellen over het algemeen minder hoge salariseisen dan mannen. Dat kan door bescheidenheid komen of onzekerheid, dat is een beetje gissen maar over het algemeen durven ze minder dan mannen, weten we. En nu er krapte is, kan er makkelijker salarisverhoging worden geëist. En heb je meer kans op succes. En dat doen mannen nu eenmaal vaker, sneller en beter."

ML Eenmaal? Nu eenmaal?

NYD Ja, en dan denk ik, Zoltan wordt daar ook als expert aangedragen... Die zal het toch ook wel weten, maar wie weet het nou echt?

NYD Maar Zoltan, heb je ook keiharde cijfers? Stuur die dan. Want ik wil dit ook gewoon graag zien. Ik wil gewoon graag zien als jij zegt.: “En dat doen mannen nu eenmaal vaker, sneller en beter”, waar je dat dan op baseert?

NYD Dat vraag ik me dus ook af. Ik kan er dus ook geen eenduidig antwoord op geven in deze podcast. Ik geef gewoon even alles wat ik heb gevonden aan de mensen.

ML Vooralsnog zijn nu... Zoltan is ook een man, hè?

NYD Ja.

ML Zoltan en die andere, Jaap van Muijen, die hebben allebei... Eentje zegt ‘nu eenmaal’ en die andere zegt ‘in het werkveld hoor ik dit’. En Sophie is de enige die ook komt met een onderzoek.

NYD Ja, van de Harvard Business Review. Van Muijen zei nog wel tegen de NOS, dat wilde hij nog even benadrukken, dat deze uitkomst niet moet worden gebruikt om te zeggen tegen vrouwen ‘jij moet harder onderhandelen’. Dus dat is wel echt iets wat hij nog heel even wilde zeggen. Het is echt aan de werkgevers om te laten zien hoe ze ervoor zorgen dat de lonen binnen een bedrijf of organisatie zo eerlijk mogelijk zijn verdeeld. Dat zegt Jaap van Muijen ook. Dus hij zegt: het kan een factor zijn, maar we moeten niet de schuld bij de vrouwen leggen.

ML Nee want dat is victim blaming, terwijl er in de fucking wet staat ‘mannelijke en vrouwelijke, of eigenlijk alle werknemers, moeten gelijk behandeld worden’.

NYD Dan heb je ook nog loonkloofonderzoeker Babette Pouwels, komt ook uit NRC dit, die heeft onder andere voor het College voor de Rechten van de Mens onderzoek gedaan naar salarisverschillen. Zij zegt dus in de NRC dat vrouwen doorgaans als minder sympathiek worden gezien als ze onderhandelen. En dat vrouwen vaak al bij het begin van de nieuwe baan lager ingeschaald worden dan mannen. En dat is wel ook echt een groot probleem. Want stel, je begint je functie, je wordt lager ingeschaald, dan kan je wel salarisverhoging krijgen, percentageel, maar ja, je loon blijft dus wel lager. Want dat percentage... als de man 10 procent krijgt en

de vrouw krijgt ook 10 procent, in het beste geval krijgen ze allebei 10 procent, maar het gaat niet altijd zo.

ML Het gaat om een daadwerkelijk bedrag wat ook al verschilt.

NYD Precies, ja. En dan heb je ook nog eens dat in sommige functies, als je een nieuwe functie krijgt, ze vragen welk loon je kreeg bij je vorige werkgever. En als jij daar dan eerlijk je loonstrookje overhandigt en je was al te laag ingeschaald, dan zet je die trend eigenlijk alleen nog maar voort.

ML Ja, en het idee is dus dat mannen zich er eerder doorheen bluffen... of ze zeggen dan 'nou ik verdiende zo veel'

NYD Ik weet dus oprecht niet of het nou echt alleen maar die mannen en dat bluffen is, want dat zegt zo'n Zoltan bijvoorbeeld. Maar ik denk ook van 'oké, is dat het?' of zijn het ook gewoon werkgevers die van tevoren al ideeën hebben over mannen en vrouwen en wat die horen te verdienen en hoe zij zich gaan gedragen.

ML Ja, of is het werkgevers die van tevoren denken 'als ze niet bluffen of vragen, dan ga ik ze ook niet zelf meer geld aanbieden'?

NYD Dat kan, ja. Daarvan zou je kunnen zeggen 'ze komen er zelf niet mee en dan ga ik het ze niet geven ook!'.

ML En ergens snap ik dat idee, maar omdat er in de wet staat en omdat het gewoon in beginsel -

NYD Maar het probleem is 'voor *hetzelfde* werk'. En dit blijft gewoon een terugkerend ding, ook hier weer, ook tussen het CBS die ook dit soort onderzoeken doet en dan dit onderzoek. Het blijft maar het ding: ja, maar wat is hetzelfde werk? In hoeverre is ervaring belangrijk? In hoeverre is je leeftijd belangrijk? In hoeverre is parttime-fulltime belangrijk? Er zijn zoveel factoren dat het heel moeilijk is om te zeggen 'ja, jij doet echt *precies* hetzelfde werk op *precies* dezelfde manier, met *precies* dezelfde inzet en motivatie en alles als je collega'.

ML Dat kan ook bijna niet, want ook als je het hebt over die onderzoeken, hoe hebben ze dat allemaal weggehaald dan eigenlijk?

NYD Dat is dus heel moeilijk. Ze hebben iets van twintig factoren waar ze op corrigeren. Maar je blijft dus altijd een zweem houden van 'ja, maar bestaat die loonkloof wel écht'? En dat maakt het voor mij ook zo frustrerend, dat je altijd dat zweempje van ongeloof hebt, van 'ja maar vrouwen...'. Er komt altijd een soort van zinnetje achteraan om het naar beneden te halen.

ML En het is natuurlijk verdeeld over zó veel werkgevers. Er zijn zoveel werkgevers in Nederland. Stel, jij hebt een paar werknemers en die betaal je uit en je bent misschien wel in de veronderstelling dat je het eerlijk doet. En dan word je meegenomen in de grote berg aan statistieken en dan wordt er gecorrigeerd. En dan blijkt uiteindelijk dat ook jij deel uitmaakt waardoor die ongelijkheid bestaat.

NYD Maar je bent in de veronderstelling dat je het goed doet.

ML Ja, dat zou kunnen.

NYD Dat is bij heel veel bedrijven ook zo. Heel veel bedrijven denken dat ze het goed doen, maar in feite kunnen maar weinig bedrijven laten zien dat ze het ook echt goed doen. Ik wil nog even heel kort terug naar dat lager ingeschaald worden. Want Babette Pouwels, die ik net al noemde, zegt ook in NRC: mannen worden vaak beoordeeld op hun potentieel, wat zij nog kunnen laten zien, en vrouwen vaker op hun prestaties in het verleden. Dus van hen wordt doorgaans geëist dat zij zichzelf nogmaals bewijzen. Dus dat zou ook dat lager inschalen - wat ik net zei, komt dat nou alleen maar door de bluf of komt dat ook doordat er een bepaald idee is over 'een man is dit, een vrouw is dit'?

ML Maar dit doet me wel ook heel erg denken aan het gesprek wat we hadden over bijvoorbeeld jongens en meisjes in het onderwijs en of ze wel of niet een technisch profiel kunnen hebben.

NYD Met Sahar Yadegari.

ML Toen hebben we het daarover gehad. Toen heeft de organisatie van VHTO een onderzoek gedaan waarbij ze een fictieve student hebben bedacht. Toen hebben ze die fictieve student eerst Thomas genoemd en een cijferlijst laten zien en opmerkingen en gedragingen laten zien. En aan de docenten gevraagd: denk je dat Thomas een technisch profiel kan? Toen zeiden de docenten 'ja, ik denk het wel, hij

is een beetje een zesjesjager, maar er zit potentie in, dat kan-ie wel, dat kan-ie wel'. En toen hebben ze de naam Thomas weggehaald en de naam Anouk erboven gezet. En verder gewoon heel die cijferlijst en al die opmerkingen en zo, hebben ze gewoon hetzelfde gelaten, en aan docenten gevraagd: denk je dat Anouk dit kan? En toen bleek dus dat ze toen dachten 'nou Anouk, dat weet ik niet'. En uiteindelijk waren de onderzoeksresultaten dat Thomas bijna twee keer zo vaak een positief advies had voor een technisch profiel. Dit is toch keihard bewijs?

NYD Ja, maar het ding is dus: je hebt zo weinig keihard bewijs.

ML Maar dit *is* keihard bewijs!

NYD Het is keihard bewijs, maar over die loonkloof, het is elke keer... weet iedereen zich er een beetje zo onderuit te manoeuvreren. Zo van 'ja, maar bij ons... nee hoor!' of wat ook nogal veel gezegd wordt is dat het privacytechnisch gezien niet kan dat de lonen openbaar worden of dat daar openheid van zaken over is. Want privacy. Maar dat zijn dus ook een soort smoesjes om er maar niet aan te hoeven.

ML Je kan toch ook werknemers anonimiseren en die cijfers wel openbaar maken?

NYD Weet ik veel, fix het maar gewoon.

***ML** lacht*

NYD Ik wil nog even heel kort de wet van Sullerot noemen.

ML Sullerot? Wat?

NYD Dat is namelijk: beroepen waar veel vrouwen in werken, dat die door de jaren heen aan status verliezen. Dus het aanzien en het salaris daalt. Dat zie je nu bijvoorbeeld terug in het onderwijs, het basisschoolonderwijs, bij huisartsen en bij rechters. Die wet is dus al door een feminist, namelijk Évelyne Sullerot, in 1968 bedacht. Even ook een goed voorbeeld van hoe het wel kan: Pensioenfonds APG. Wie kent ze niet?

ML Wacht even, ga jij nu een yes noemen?

NYD Ik ga een voorbeeld noemen van hoe bedrijven dit kunnen aanpakken. Dus je zou het een yes kunnen noemen. In 2019 hebben ze de hele boel in één keer gelijk

getrokken voor mannen en vrouwen. 125 vrouwen kregen loonsverhoging. En ze hebben onderzoek gedaan binnen het bedrijf. Hoe de fuck is die loonkloof eigenlijk tot stand gekomen? En hoe zorgen we dat die dan niet terugkomt? Want je kan natuurlijk 125 vrouwen loonsverhoging geven, maar ja, als je je systeem niet verandert, dan zit je er voor je het weet weer in. Wat bleek? Vrouwen maakten minder vaak en minder snel promotie bij APG, waardoor lonen achterbleven. En minder vaak promotie krijgen, dat speelde minder bij vrouwen die werkten onder een vrouwelijke leidinggevende. Daar kwamen ze achter.

ML Typisch!

NYD Maar wat ook speelde, de vrouwen die promotie maakten gaven aan dat ze daar vaak voor gevraagd waren of erop gewezen waren. En dat vrouwen zich minder snel gekwalificeerd voelen voor een bepaalde carrière stap. En dan zegt de CEO van APG in dit artikel - even gechargeerd - 'waar een man bij wijze van spreken al een gooi durft te doen als hij aan 4 van de 10 functie-eisen voldoet, achten vrouwen zich bij 9 van de 10 nog niet gekwalificeerd genoeg'. Interessant.

ML Ik heb het gevoel dat we dit heel vaak al genoemd hebben, ook in onderzoeken, dat dat de hele tijd naar voren komt.

NYD Ook met vacatures.

ML Ja, dat vrouwen minder snel het idee hebben dat ze aan eisen voldoen en mannen gewoon denken 'jaa, dat komt wel goed!'.

NYD Ja, maar ik zou wel zeggen, het is één casus, maar aan de hand van hoe dit bedrijf het heeft aangepakt: neem het dus serieus, breng het in kaart, dicht vervolgens die kloof en doe onderzoek om te kijken waar dat nou eigenlijk vandaan komt. En vervolgens: speel in op de uitkomsten van die onderzoeken. Bij APG hebben ze bijvoorbeeld trainingen georganiseerd rondom onbewuste vooroordelen.

ML Nou, dat vind ik echt heel goed van APG!

NYD Ik ook! Ik kende APG niet, maar *thumbs up* voor APG!

ML Lekker gewerkt!

NYD Ja, trouwens ook nog even kort, want het CBS, de directeur van CBS of de hoofd-econom daar of who-ever, die ging eigenlijk alweer een beetje zo van ja, maar deze cijfers, ik weet het niet hoor, want deze cijfers komen uit een enquête en onze cijfers komen meer uit, ja, dat wordt dan door de Belastingdienst of zo aangeleverd.

ML O ja, de Belastingdienst, heel betrouwbaar!

NYD Nee, nee, nee, voordat het dan weer niet klopt. Maar in ieder geval, zij hebben een soort van cijfers die ze aangedragen krijgen. Nijenrode, die werkt dan dus met enquêtes. Dus die was eigenlijk alweer een beetje van... ik weet niet hoor of het nou echt wel nog erger is geworden. En het CBS heeft dus ook wel eens aan de hand van een onverklaarbaar loonverschil gezegd: " Het onverklaarbare loonverschil tussen mannen en vrouwen geeft een voorzichtige indicatie van het bestaan van beloningsdiscriminatie, maar vormt hiervoor geen bewijs." Dus ook het CBS is eigenlijk heel terughoudend hierin. En dat mág allemaal, want ik snap ook als onderzoeker... het is ook een heel gecompliceerd verhaal, maar het helpt natuurlijk niet als we de hele tijd zo zijn van, ah, ja, moeten we het echt discriminatie noemen? Dat we altijd, elke keer weer terugzien dat vrouwen toch wel structureel... ietsje minder, een paar procent minder verdienen. Moeten we dat zien als discriminatie? Nou ja, ik zou zeggen van wel.

ML Ik denk ook: wat zou het voor negatief effect hebben als we nu gewoon zeggen: Ja. Het gebeurt.

NYD Ja het is zo

ML Ja het gebeurt. We gaan nu kijken, we gaan nu onderzoeken, we gaan kijken om het op te lossen. In plaats van dat je de hele tijd zegt: nou ik weet het niet.

NYD Nou, ons Jaap van Muijen, ons wel bekend, die zei nog wel eventjes daarop als reactie op het CBS met 'ja dat klopt niet hoor wat jullie nou hebben uitgespookt'. Die zegt van: nou, wij hebben dit onderzoek vijf keer gedaan en tot nu toe laten de CBS-cijfers altijd dezelfde trends zien.

Want dat volgt dus elkaar op, deze onderzoeken. Dus je kan eigenlijk gewoon heel goed zien, wat wij doen, klopt dat met wat de ander doet.

ML O, ja.

NYD En hij zegt dus, uit de CBS-cijfers zal gaan blijken dat dit dus daar ook naar voren komt. We gaan het meemaken. Nou, Sofie van Gool heeft ook nog een eisenlijstje. Want dat eindigt ook gewoon concreet met wat we dan in hemelsnaam moeten doen. Mannen aanmoedigen om meer onbetaald werk te doen. Gratis kinderopvang, basisinkomen of een vergoeding voor mantelzorg, beroepen waar veel vrouwen werken beter gaan belonen, beter intern beleid van werkgevers, en bewijslast voor gelijke lonen bij de werkgever leggen. En daar hebben we dus nu nieuwe wetgeving over. Europese richtlijnen van loon transparantie. Niet transplantaat. Transparantie.

ML Ze mogen het wel transplanteren naar de vrouwen?

NYD Dat loon?

ML Ja.

NYD Gewoon algemeen, ja. Het is dus vanuit de EU dat bedrijven informatie moeten kunnen leveren. Dus of het wel gelijkwaardig is en als het niet gelijkwaardig is, dan zou er ook compensatie moeten komen voor slachtoffers van loondiscriminatie en sancties en zo. En Nederland heeft dus nu drie jaar om die regeling naar nationale wetgeving om te zetten. Dus dat is positief. Daar worden we eigenlijk gewoon een beetje gedwongen om dat te gaan doen.

ML Dus eigenlijk is dit een heel positief verhaal.

NYD Nou nee, want nou een shout out nog naar Friesland en Groningen waar het dus wel goed gaat.

ML Ja, je komt echt naar het ene en het andere positieve ding.

NYD Dus Friesland en Groningen, yay, Friesland en Groningen, laat zien dat het wel degelijk kan. Zegt meneer van Muiwen ook nog. Maar dan nog even één laatste belangrijk ding om uit het salarisonderzoek te halen. Een op de zeven mensen geeft aan: "Ik kom niet uit met mn geld, ik verdien te weinig". Een op de zéven. Dat is heel veel.

ML Er is armoede.

NYD In verhouding komen meer vrouwen dan mannen geld tekort. En het komt vaker voor bij iemand met een opleiding die in de CBS-categorie laag valt... dan in de opleidingscategorie hoog. En wat het extra zorgelijk maakt, zegt Jaap van Muijen, u kent hem wel, dat de Nederlander die met zijn opleiding in de CBS-categorie laagvalt, ruim een kwart per maand (!) te weinig verdient om de uitgaven te dekken en bijna de helft geen buffer heeft om financiële tegenvallers op te vangen.

ML Oh mijn god en we hebben het de vorige keer gehad over armoede. En hoe dat gewoon helemaal..

NYD Doorwerkt op je leven.

ML I know en dat is zoveel stress. Dus, los die fucking armoede op.

NYD En die fucking loonkloof en ook meteen.

[SPONSOR]

NYD WAKKER WORDEN!! Volle aandacht sil vous plait merci bedankt, voor onze sponsor EMMA SLEEP

ML Emma Sleep is de place to be voor al jouw slaapbenodigdheden. We noemen: een matras. Een boxspring. Een kussen. Een topper. Een beddegoed. Wijzelf liggen alweer een tijdje op het kussen (ik) en het matras (Nyd) en uit ervaring kunnen we zeggen: het leven is een stukkie beter sinds Emma ons vergezelt in de nacht.

NYD mn slaaptracker laat de ene na de andere groene nacht zien. En groen, is GOED. Maar genoeg over ons. Mensen. Want Emma is er niet alleen voor de homo sapiens

ML nee zeker niet, ze is er ook voor de Canis lupus familiaris

NYD beter bekend als: de hond

ML Je trouwe viervoeter, je maatje, je schat, je beessie, je licht in donkere tijde

NYD Mijn hond ligt dagelijks op een Emma matras, namelijk: mijn matras. Maar ik weet dat er veeul mensen zijn die dat heel goor vinden, of onhandig, of het past

gewoon niet, MAAR dat betekent niet dat je beessie, je schat, je maatje nooit het comfort van een Emma Matras kan ervaren, Want Emma heeft sinds kort ook HONDENBEDDEN

ML Canis lupus familiaris-bedden

NYD een hond heeft namelijk ook een ruggengraat. En gewrichten en meer van dat soort. Goede ondersteuning wordt dus ook door je hond gewaardeerd. En het hondenbed van Emma is uitgerust met memory foam, voor goede uitlijning van de ruggengraat

ML ik denk dat jouw Toby Tobemans de enige is die nóg liever in bed ligt dan ik

NYD ja als je hem een slaaptracker om zou hangen zou die neongroen uitslaan

ML ook nog even handig om te weten: de hoes kan in de was. Dus ja, je hondenbed blijft lekker fris

NYD ga naar emma-sleep.nl, daar vind je de hondenbedden, maar dus ook matrassen, kussens, boxsprings die jij als mens óók mag gebruiken.

ML als de hond plek voor je wil maken

NYD *zingt* Damn honey yes, damn damn honey yes! Het zou leuk zijn als de nieuwe tune al bestaat, anders denken mensen wat doet die meid?

ML Ja, maar dit is dan anders een voorproefje. We zijn echt helemaal met een upgrade bezig, dus dat komt binnenkort. Ik had dus best veel yessen, ik moest van alles schrappen.

NYD Nou jaaaa zeg!

ML Dus ik heb er even twee gekozen, een langere en een korte.

NYD Ga er lekker voor zitten.

ML Ja, maar hoe vind je die? Ik heb gewoon teveel gehad.

NYD Geestig, frappand, apart.

ML Ja, dat is eigenlijk nooit. En jij met al je yessen, net?

NYD Nou, ik weet niet hoor. Als je daar heel veel yessen op hebt, dan zit jij in je lente. Of in je zomer, dat kan niet anders.

ML Echt zo. Ik wil het even hebben over iets dat ik helemaal niet uit kan spreken.

NYD Komt ie.

ML Nobelprijs.

NYD Nee, maar doe nu eens echt je best!?

ML Nee, ik kan het wel. Nobelprijs. Dat is het toch?

NYD Ja, dat klopt. We hebben ooit een keer het hoofdstuk voorgelezen van... toen nog heb je nou al een vriend, nu shit waar je als vrouw mee moet dealen.

ML Ja, ons boek.

NYD Uit onze boeken, ja. En toen heeft Marie-Lotte het woord Nobelprijs echt wel duizend keer opnieuw moeten doen. Echt duizend keer.

ML Omdat ik de hele tijd zei Nobel-prijs.

NYD Nobelprijs.

ML Ik kreeg het gewoon op mijn bek niet meer uit. Ik weet niet wat er misging, maar ik kon het gewoon niet zeggen.

NYD Ik lees het dus nu ook als Nobel-prijs.

ML Ja, ik ook. Maar ik leg vaak de verkeerde klemtóón. Dat doe ik met woorden, en soms kan ik niet meer bedenken hoe je een woord uitspreekt. Anyway, Nobelprijzen. Hoe zit dat?

NYD Ja, het is leuk dat je het vraagt.

ML Hoe zit het Nydia? Go! Jij hebt hiervoor gestudeerd toch? Ik ga je overhoren.

NYD Nee ik weet het niet.

ML Dit is de hoogste prijs die je als wetenschapper kunt winnen.

NYD Dat wist ik!

ML Jaaa, want iedereen kent het. Het is natuurlijk.. Het is niet eens, want ik was een beetje zo in de prijzen die je als wetenschapper zoal kan winnen. Er zit dus een hele grote geldprijs aan vast, op iets van een miljoen euro.

NYD Een miljoen?!

ML Iets minder. In Zweedse kronen of zo en dan omgerekend. Maar, je mag dat dus naar believe uitgeven. Het hoeft niet eens naar je onderzoek of zo. Dus er zijn mensen die dan gewoon nieuwe schoenen of auto kopen.

NYD Die gaan een tasje halen

ML Precies. Die mogen gewoon helemaal zelf weten wat ze ermee doen. Dat heb ik net geleerd.

NYD Maar dat lijkt me een leuk artikel, hoe deze Nobelprijswinnaars hun geld uitgaven. En dan zo tien verschillende mensen, die tien verschillende dingen.. Maar het zal wel heel erg not done zijn om er nieuwe schoenen van te kopen. **ML** Nou, ik kan me nu even niet meer voor de geest halen, maar ik heb een podcast geluisterd... Ondertussen in de Kosmos van de Volkskrant. Daar haalden ze een paar Nobelprijswinnaars aan die dan bijvoorbeeld nieuwe schoenen hadden gekocht.

NYD Belachelijk, dat kan echt niet!

ML Nou, nee. Doe lekker! Anyway, er zit een grote geldprijs aan vast, maar ik denk dat de prestige eraan is... dat iedereen natuurlijk weet wat een Nobelprijs is.

NYD En hoe je het uitspreekt.

ML Precies, behalve Marie-Lotte Hagen. En dat je dan kan zeggen, Annie, flapsie pietje puk geeft een lezing... en dat is een Nobelprijswinnaar, dus cool.

NYD En dan denkt iedereen van woowow.

ML Dan denkt iedereen; een Nobelprijswinnaar. Nou, de Nobelprijs. Het wordt uitgereikt sinds 1901 en is bedacht door Alfred Nobel, de uitvinder van het dynamiet.

NYD Dus eigenlijk alleen Alfred kan ons vertellen hoe je het nou echt uitspreekt.

ML Misschien zei hij wel... Now-bel.

NYD *mompelt* nobel.

ML Nou, er zijn vijf Nóbél-prijzen. *grinnikend* Ik ga het nu gewoon door elkaar gebruiken: Natuurkunde, Scheikunde, Geneeskunde, Literatuur en de Vrede. Dat vond Alfred heel belangrijk, want hij was een pacifist, dus hij heeft ook de Vrede er tussen gedaan. En je hebt de Nobelprijs voor de Economie, maar die telt blijkbaar niet écht mee, want die is pas na zijn dood in het leven geroepen.

NYD Dus als je die wint ben je een beetje zo mwah..

ML Ja, wat vinden we ervan, we weten het niet. De economie. En de Nobelprijs voor de Vrede wordt uitgereikt in Noorwegen en de rest in Stockholm. En per tak van sport zijn er dan commissies die bepalen wie die prijzen winnen. En het is eigenlijk best wel spannend, want we zitten nu als we speak in de week dat al die Nobelprijzen uitgereikt worden. Ik weet de volgorde niet meer, maar in ieder geval op maandag werd er een prijs uitgereikt, op dinsdag, woensdag en donderdag. Nou, het is nu donderdag en ik zag vanmiddag binnenkomen wie dan de Nobelprijs voor de literatuur heeft gewonnen.

NYD En dat is?

ML Een man. Jon Vossen.

NYD Man wint Nobelprijs.

ML Een Noorse auteur. En degenen die nog moeten komen...

NYD De vrede of niet?

ML De vrede en de niet meetellende economie. Die komt maandag. Morgen komt de vrede, vrijdag dus.

NYD De vrede is toch de hele grote of niet? Vrijdag de laatste.

ML Zal wel. Ik associeer dat vooral met Marie-Therese, dat zij ooit won. En Malala?

NYD Malala.

ML Die ga ik zeker weer klemtónen. Maar goed, die gaat dus relatief vaak ook dus wel naar vrouwen. Daar wil ik natuurlijk even naar toe, dat de Nobelprijzen over het algemeen, vooral die van natuurkunde en scheikunde en de economie, eigenlijk gewoon nauwelijks aan vrouwen wordt uitgereikt.

NYD Ja, maar vrouwen die kúnnen ook niet scheikunde.

ML *spottend* Nee, dat is natuurlijk ook gewoon zo. Maar wat het dus wel is, o, eerst eventjes. Hij gaat bar weinig naar vrouwen. Sinds het ontstaan van de prijs ter nagedachtenis van dynamietkoning Alfred Nobel in 1901, ging de beroemde gouden medaille zo 900 keer naar een man en 61 keer naar een vrouw. Dat is zonder dit jaar erbij. Dit jaar ging ik even kijken wat de score was. De Nobelprijs voor de geneeskunde is naar een vrouw gegaan, samen met een man. En de Nobelprijs voor de natuurkunde is naar een vrouw gegaan samen met twee mannen. En de score nu is dat er zeven mannen en twee vrouwen een prijs hebben gekregen. Dus de mannen zijn weer helemaal lekker ...

NYD Twee...

ML Er stond een verslag in de Volkskrant met ook allemaal foto's van de sessiehal waar de boel wordt aangekondigd wie de prijs heeft gewonnen.

NYD Is er ook een shortlist? Of weet je het echt niet? Zit je thuis een beetje gewoon een banaan te eten?

ML Nee, ze houden dat echt heel geheim, maar ik weet niet of er nominaties zijn.

NYD Weet je ik ben runner-up voor de...

ML Ik vraag het me eigenlijk af.

NYD Ik kan ook moeilijke vragen stellen.

ML Ja heel goed. Wat ik de hele tijd lees is dat het echt als een totale verrassing komt voor mensen.

NYD Dat is dan heel leuk.

ML Die zijn dan nog lezingen aan het geven en dan is het van sorry, maar ik zit midden in een les en dan wordt het ...

NYD Oh ja, die zijn natuurlijk helemaal geen banaantje aan het eten, die zijn de hele tijd in de weer.

ML Die zijn de hele tijd in de weer, die zijn druk bezig. Maar ze zijn heel erg goed in het geheim houden van wie de winnaars zijn.

NYD Beter dan de Wie is de Mol Nederland, denk ik.

ML Zeker, absoluut. Als je beelden ziet van het gebouw waar de Nobelprijscmissies huizen, dan zie je vooral veel schilderijen van allemaal mannen, witte mannen. Veel bustes ook van witte mannen. Het is eigenlijk gewoon een grote mannen-gedomineerde wereld. Maar dat vindt het Nobelclubje zelf ook erg ongemakkelijk. En hier is dan de yes, ze zijn daar verandering in aan het brengen. En dat gaat langzaam, maar ook gestaag. En ik vond dat wel leuk, want de selectieprocedure is aangepast. Dat is in de afgelopen jaren gebeurd. En je kunt bijvoorbeeld alleen maar de Nobelprijzen winnen als je genomineerd bent.

NYD Genomineerd bent, voor wat?

ML Genomineerd door andere mensen.

NYD Oh door andere mensen aangedragen bent?

ML Er is een commissie en die vragen aan een groep internationale wetenschappers, leraren, zo van, willen jullie namen aandragen van mensen die in jullie ogen in aanmerking komen voor die prijs? En eerst mocht je maar een heel klein lijstje aanleveren, volgens mij maar één of in ieder geval weinig keus. En die hele lijst aan hoogleraren, experts en wetenschappers die nominaties moesten doen, dat waren eigenlijk voornamelijk mannen. En toen bleek: hè wat verrassend, mannen dragen vooral mannen aan. En als je mannen zegt dat je maar één naam mag leveren, dan leveren ze een mannennaam aan, maar als je zegt tegen die mensen, doe d'r is drie, dan zitten er ook wel vaak vrouwen bij. Dus dat hebben ze dan nu ontdekt en dat hebben ze dan aangepast. Dus in de selectieprocedure hebben ze nu gekeken naar wie die nominaties eigenlijk doet en kunnen we daar meer vrouwen aan toevoegen. En laten we ook eens kijken als we zeggen, je mag hier plaats van 1, 10 aanleveren, wat er dan komt. Het bleek dat er dus heel erg veel meer nominaties voor vrouwen binnenkwamen.

NYD Interessant.

ML En dat werkt dus goed. En ze vragen dan ook aan de mensen die nomineren of ze goed willen kijken naar de diversiteit in geslacht, land en land van herkomst en het onderwerp. Dus ze proberen zo'n divers mogelijk beeld te krijgen. En wat ik heel grappig vond is dat ze vrouwelijke wetenschappers nomineren twee keer zo vaak een vrouw als hun mannelijke collega's. Dat blijkt nu, dus er komen veel meer vrouwen binnen. Maar ze hebben best wel lang nagedacht over of dit wel zou helpen, want aanvankelijk werd dus betwijfeld of die ingreep van meer vrouwen op die lijst zou werken, omdat wetenschappers bij het nomineren voor de prijs toch vooral naar wetenschappelijke prestaties zouden kijken.

NYD Ja, maar dan zie je maar weer dat we daar gewoon niet zo makkelijk overheen kunnen stappen als mens, want er zitten onbewust vooroordelen in ons allemaal. Ja, en er zullen ook mensen zijn die dit verhaal horen en denken, ja ho eens even, hoezo die mensen aandragen? Je draagt gewoon de beste aan. En als dat een man is, is het verdomme gewoon een man Ja, maar het is niet zo makkelijk.

ML Nee, en het blijkt dus gewoon dat inderdaad als er meer vrouwen op die lijst staan, dat er dus vrouwen worden aangedragen en dat het dus niet zo is dat die vrouwen ook al die mannen beter vinden. Snap je? Er worden dus... Vrouwen nomineren vrouwen. Mensen nomineren mensen die op hen lijken.

NYD Ja, maar vrouwen zien natuurlijk ook zichzelf in die ander, dus ze nemen die ander net zo serieus.

ML Ja, precies. En mannen nemen dus die vrouwelijke wetenschappers misschien dan onbewust minder serieus. En wat ook nog bleek, was dat sinds 2022 de nominerende wetenschappers iemand voor de prijs mogen aandragen zonder daar een toelichting bij te geven. Dus alleen een naam is genoeg. Waarom? Dat is waar mannen en vrouwen van elkaar verschillen. Want veel vrouwen vinden het lastig om te nomineren, omdat ze vonden dat ze niet genoeg over de kandidaat wisten. Dit sluit eigenlijk zo goed aan bij die loonkloof.

NYD Die willen het zó goed doen, die vinden het zo belangrijk, dat je denkt, dat weet ik niet hoor, dat kan ik allemaal niet zeggen.

ML Laat maar. En dat is gewoon...

NYD Ook een paniekige soort eigenlijk, hè, die vrouwtjes? *lachend*

ML *beschaamd lachend* Ik kan me daar wel in inleven. En een andere maatregel is dat er meer vrouwen in de Nobelcommissie zitten nu. Dus zowel de Scheikunde- als de Literatuurcommissie zitten nu twee vrouwen en drie mannen. Ik was een beetje aan het kijken, want in de Natuurkundecommissie... zitten bijvoorbeeld ook twee vrouwen en vier mannen, maar overal hebben de mannen gewoon nog wel heel erg de overhand. En dan denk ik, doe eens gewoon een keertje radicaal. Zet gewoon eens vijf vrouwen in die commissie.

NYD Dat komt dan toch omdat de werkvelden nog wel ook gedomineerd worden door mannen dan, denk ik?

ML Ja, dat denk ik ook, maar doe eens gewoon in die commissie vijf vrouwen. Doe is leuk. Dat vind ik dan toch flauw, maar leuk dat ze daarmee bezig zijn.

NYD Maar nee, wacht. Stel je zet vijf vrouwen in die commissie, dan loop je ook het risico dat degene die dan die prijs wint, als het een vrouw is, dat het is... ja, maar ja Dan krijg je eigenlijk weer de wet van Suleiro, maar dan toegepast op Nobelprijzen. Het is minder waard, want...

ML Ja, dan doet die hele Nobelprijs er niet meer toe.

NYD *spottend* Ja, iedereen kan tegenwoordig een Nobelprijs winnen. Toch?

ML Ik haat deze wereld een beetje. Niet een beetje, best. En vrouwen werden in de geschiedenis van de Nobelprijzen ook wel eens over het hoofd gezien. Ja, over het hoofd Nydia.

NYD Maar hoe dan?

ML Hoe dan? Ik zal het je vertellen. Ken je het verhaal van Rosalind Franklin?

NYD Nee. Misschien wel, maar ik doe alsof ik het niet ken. Ik heb het niet onlangs herlezen, zoals Botte en Ype zouden zeggen.

ML Nee, precies. Nou dan zal ik het wel eventjes vertellen. Rosalind Franklin was ontzettend cruciaal als het gaat over röntgenfoto's. Zij had hele belangrijke

röntgenfoto's gemaakt in de jaren 50. En zonder haar medeweten werden die getoond aan onderzoeker-wetenschapper James Watson.

NYD Mij wel bekend, want ooit ontmoagd op de James Watsonstraat.

ML Kijk aan! Nou, hij heeft zelfs een straat naar zich vernoemd.

NYD Tuurlijk.

ML En hij leidde uit de foto's gemaakt door Rosalind Franklin af dat DNA eruit ziet als een dubbele helix. Nou, dit was baanbrekend in de wereld van de scheikunde.

NYD Ja nog steeds.

ML Maar hij won met deze doorbraak, die hij nooit had kunnen maken zonder haar foto's won hij een Nóbelprijs.

NYD Een Nóbelprijs. Ahh, ik kan het niet eens meer!

ML Nee dat geeft niet.

NYD Toen werd hij weggesnatched voor haar neus.

ML Samen met nog twee andere kerels won hij die Nobelprijs. En zij kreeg nooit recognition hiervoor. En nu is het zo dat je in leven moet zijn om deze prijs te winnen.

NYD O, je kan het niet postuum krijgen?

ML Nee. En zij was wel al overleden, want zij is ziek geworden. Maar die regel dat je nog moet leven was in 1962 of '63 nog niet in...

NYD Die bestond nog niet?

ML Nee.

NYD Dus het had toen nog wel gekund?

ML Dus dat kan niet de reden zijn dat zij hem niet heeft gewonnen. Dus dat is al een heel erg kut verhaal. En je hebt ook nog het verhaal van de Britse sterrenkundige Bel Burnell. Zij heeft als eerste de pulsar ontdekt, een snel ronddraaiend overblijfsel van een ontplofte ster. Daarmee werden theorieën van Einstein bewezen, die

konden op een nieuwe manier worden getoetst. Bel deed haar ontdekking met behulp van een telescoop van haar mannelijke begeleider Anthony Jewish. En wie denk je dat de Nobelprijs...

NYD Anthony Jewish!

ML Ja, die ging er gewoon mee vandoor. Een criticus - dit heb ik uit een artikel van de Volkskrant - Een criticus noemde het daarop de no-Bel-prijs, omdat zij Bel heette en geen prijs kreeg.

NYD Oh, no-Bel-prijs!

ML Ja. Zij heeft dus zelf gezegd dat ze het niet zo erg vond allemaal, en zo was het nu eenmaal in die tijd.

NYD Maar dat mag dus ook niet.

ML Maar dat is niet hoor, Bel Bernel. Dat is niet. Hier gingen mensen er gewoon met jouw baanbrekende werk vandoor. Dus dat is gewoon niet oké. Het gaat dus beter. Even als voorbeeld de Nobelprijs voor de scheikunde; in de afgelopen vijf jaar kregen vier vrouwen de Nobelprijs voor de scheikunde. En dat waren er evenveel als in de honderd jaar daarvoor. *lacht*

NYD Wow, oké, oké, oké. *lacht*

ML Maar goed, ondanks de Yes blijft het aantal genomineerde vrouwen laag. Jaarlijks stromen bij de Scheikundecommissie in Stockholm ongeveer 500 nominaties binnen. En minder dan 10 procent daarvan zijn vrouw. Ook in de categorie Economie en Natuurkunde ligt die verhouding dus nog heel scheef. Ik ging kijken bij Natuurkunde en sinds 1901 hebben er vijf vrouwen gewonnen. Dat is inclusief dit jaar. In 1903 was dat Marie Curie, pionier op het gebied van radioactieve straling. In 1963, dat is dus 60 jaar later, was het Maria Goeppert-Meyer, ontdekker van de schilstructuur van de atoomkern. In 2018 was het Donna Strickland.

NYD Héé! *enthousiast*

ML Daar hebben we het over gehad. Voor haar onderzoek op het gebied van lasers. Ze had toen geen Wikipedia-pagina toen ze de Nobelprijs won.

NYD Ja! Ik dacht: “Wat was het ook alweer?”, maar dat moet je even vertellen voor de mensen.

ML Zij won samen met twee mannen de Nobelprijs in 2018 voor natuurkunde. Toen bleek dus dat zij ten tijde van... Ik bedoel, zij had gewoon die fucking Nobelprijs gewonnen, wat betekent dat je genoeg baanbrekend werk hebt verricht. Dat je een track record hebt van goed werk, goed onderzoek. En ze had geen Wikipedia pagina, terwijl die mannen wel.

NYD Ja, maar daar hadden ze toch een soort redenatie voor van ja, maar ja, Wikipedia. Of was het niet ook een keer aangedragen dat zij wel een Wikipedia kreeg, maar dat was afgewezen. Ooh! *ongeloof*

ML Ja, wat ik nu trouwens heel grappig vond is, ik moet het heel even terugzoeken. Want er is nu voor de natuurkunde zit er, even kijken hoor, een van de natuurkunde Nobelprijzen winnaars is Anne L'Huillier, dat is een Française. Zij heeft ook samen met twee mannen gewonnen. En de fun fact hier is dat zij wel een Wikipedia pagina heeft, maar die twee mannen niet.

NYD Oh kijk, dus het kan wel.

ML Dus het kan wel, ja.

NYD Oké, ik heb het even gevonden. Het was afgewezen door een wiki-editor, omdat er was niet voldoende bewijs was dat Donna Strickland voor een eigen pagina een aanmerking kwam.

ML Dat is toch hilarisch, die vrouw wint een Nobelprijs!

NYD Ja, en ze was daarvoor al voorzitter van de Optical Society, een prestigieuze organisatie voor bollebozen die gespecialiseerd zijn in optica en fotonica. Als je dan kijkt op die Optical Society, zie je dat al die voorzitters hun eigen paginatje, behalve Tony Hines. Ik weet niet of hij ondertussen een Wikipedia heeft, ik hoop het voor hem. Ze hebben er allemaal eentje, soms alleen maar om te zeggen: “Deze persoon was ooit de president van de Optical Society was.”

ML Dat was het dan?

NYD Bij Donna was dat dus niet voldoende. En het was los van dat ze ook nog al die onderscheidingen had. Ze hadden ook al allerlei onderscheidingen voordat ze de Nobelprijs in de wacht sleepte. *ongeloof*

ML Nah, nah! *ongeloof* Het was gewoon weer een typisch gevalletje: wat een onzin dit! Nou goed, Donna Strickland dus in 2018 en in 2020. Andrea Ghes voor haar ontdekking van een supermassief compact object in het centrum van onze Melkwegstelsel. En nu dus Anne L'Huillier. Het is dus wel echt altijd als je kijkt naar de vrouwen die een Nobelprijs hebben gewonnen van natuurkunde, dat is altijd met een man of een groepie mannen, terwijl er ook heel vaak alleen een man in z'n eentje heeft gewonnen.

NYD Daar heb je ook mening over, dat begrijp ik.

ML En de Nobelprijzen leven ook nog een beetje in het verleden, want bijvoorbeeld Anne L'Huillier, wat ik dus echt niet uit kan spreken, krijgt mijn bek niet uit. Maar zij legde het grondwerk voor de techniek waar nu een Nobelprijs voor is uitgereikt. Al in de jaren 80. Dus zeg maar mensen krijgen prijzen voor iets wat ze 30 jaar geleden hebben gedaan.

NYD 30 jaar geleden stonden er echt heel anders nog voor natuurlijk.

ML Dus ik ben heel benieuwd hoe de Nobelprijzen dus over 30 jaar uitzien.

NYD Als we er nog zijn. *interupeert **ML***

NYD + **ML** Zuur feministen-alarm. Insert here. We geven allemaal kleine tipjes van de sluiweg over alle nieuwe jingles.

ML Ik ben benieuwd hoe het er over 30 jaar uitziet. Nu staan er meer vrouwen op de radar dan 30 jaar geleden in de wetenschap. Dus misschien is het dan inderdaad wel meer recht getrokken. Hopelijk, want het is nu op dit moment natuurlijk ook niet recht getrokken. Nou ja, goed. Veel winsten behalen eigenlijk nog wel, maar ik vind het leuk dat ze er zo mee bezig zijn, want er zijn ook wel echt mensen die die discussie daar bij die academie van de wetenschappen van Zweden, van de Nobelprijzen, dat is gewoon heel erg gaande. Ik zat een beetje naar die commissies te kijken, naast man gedomineerd ook erg wit natuurlijk. Maar ja, dat is altijd met die elitaire clubs. Elitair geneuzel.

NYD Het is net als met die loonkloof ook daar, het is niet alleen maar man en vrouw. Maar goed, ja.

ML Ook in onderzoeken en zo hebben ze het altijd over mannen en vrouwen. Dan, hierop aansluitend wel, wil ik even een evenement pluggen. Op 13 oktober, volgende week vrijdag, in de Rode Hoed in Amsterdam, is de zesde geschiedenisles die je nooit hebt gehad.

NYD En dat is erg fun! ten minste, we hebben er een paar mogen meemaken. En we hebben veel geleerd.

ML En dat was erg fun!

NYD Wat gaat die dit keer over?

ML Het gaat dit keer over klimaat, feminisme en klimaat. Dus dat is leuk. Of misschien ook niet leuk eigenlijk. Dat weten we nog niet. Ik denk dat het sad is, maar wel interessant. En ja, als we het toch hebben over vrouwelijke wetenschappers die in de geschiedenis over het hoofd werden gezien, of in het algemeen niet erkend worden - net als met die Nobelprijzen - dan is dit gewoon hartstikke leuk om wel heen te gaan, want hier worden vrouwen wel even in het zonnetje gezet. Het wordt georganiseerd door F-Site en dat is opgericht door onze huis-historicus Mark Bergsma en zijn collega Agnes Kremers.

NYD Allereerst gast ooit, Mark Bergsma! *enthousiast*

ML En de educatieplatform F-Site geeft je geschiedenislessen, die afrekenen met de eenzijdige beeldvorming rondom historische vrouwen. Zij waren gewoon zat dat de verhalen over mannen de hele tijd verteld worden en waar het zijn de vrouwen? Die waren er wel, maar er wordt niet genoeg over verteld, gepraat en geleerd. Dus zij doen dat nu met deze geschiedenislessen. Dit is dus een avond over feminisme en klimaat onder leiding van Aldith Hunkar, wat heel leuk is. Want zij is dan zo'n hele strenge juf, met zo'n stok staat ze dan te stampen en dat is heel erg leuk. Er zijn interessante sprekers.

NYD Is daar ook al iets over bekend?

ML Ja, een van de sprekers is activist en schrijver Philsan Osman. Zij vertelt over de vrouwengroepen die toen en nu voor een beter klimaat strijden. En geeft ze de erkenning die zij verdienen. Dan is er natuurkundige en hoogleraar wetenschapperscommunicatie Margriet van der Heijden. Die geeft vergeten vrouwelijke wetenschappers die al vroeg baanbrekend onderzoek deden naar klimaatverandering een podium. Heel goed. Misschien kunnen de commissies van de Nobelprijzen ook meekomen hierheen. Daarnaast brengen zinger-songwriter Chihiro Geuzebroek en Jeike Meijer een muzikale ode aan klimaatactivisme. Zij vertellen en zingen over de strijden die hun inheemse voorouders al hebben gevoerd. Dit zijn gewoon hele leuke avonden. En wij mogen twee kaartjes weggeven, dus dat is hartstikke enig.

NYD Feest! Is het feest?! *enthousiast*

ML Het is feest, ja. Ik zou zeggen, check even onze post op Instagram op zaterdag 7 oktober, als deze podcast uitkomt, en reageer met... weet ik veel, ik-wil-winnen of zo. En als je nou geen Instagram hebt en je hoort er wel, stuur een mailtje naar info@damnhoney.nl met Ik-wil-winnen.

NYD En wanneer kiezen we de winnaar? Want je wil ook wel een beetje van tevoren weten dat je daarheen mag.

ML Gewoon op maandag, denk ik.

NYD Maandag 9 oktober voor 15.00 uur moet de mail- of insta-reactie binnen zijn.

ML Ja, en als je dan niet een mail hebt van je hebt gewonnen, dan moet je even een kaartje kopen, gewoon als je er nog heen wilt.

NYD Zijn er nog kaarten?

ML Ja, die zijn nog te koop. Het is nog niet uitverkocht, maar het gaat wel hard. We weten dat het altijd uitverkocht is. Dus grijp je kans.

NYD Leuk!

[EINDTUNE]

NYD Dit was aflevering 152. De show notes vind je op damnhoney.nl/aflevering-152. In de loop van de week verschijnt er ook het transcript.

ML Daniel van der Poppen, Lucas de Geer, Liesbeth Smit, bedankt.

NYD + **ML** En Lucas de Geer dan extra bedankt. Ja, voor alle nieuwe jingles, die we misschien nu al hebben en misschien al hierin zitten, maar misschien nog helemaal niet. Dan is het leuk de volgende keer.

NYD Bedankt Transcript Ballen voor het uittypen van de aflevering. Marleen, Marloes, Elise, Evq, Shura, Barbara, Joan, Fenna, Sabine, Meike, Dirk, Laura, Lisanne, Rivka, Sabine en Hannah.

ML Wij kletsen nog even door, zoals altijd in de bonuspodcast. Je doet het er maar mee. En als je die wil luisteren; hè, dan kan ik me voorstellen dat je dat wil, dan kan dat vanaf € 1 per maand. En dan kan je dat kwijt op petjeaf.com/damnhoney.

NYD Terwijl je die euro, daar kan je dus niks meer mee.

ML Nee, behalve...

NYD Wij zijn nog steeds een euro. Al die tijd bleven wij gewoon een euro.

ML Moeten wij ook onze prijzen verhogen vanwege inflatie.

NYD Ik zie jou alweer glimmende oogjes krijgen? Nou, ik weet het niet. Ze zeggen altijd € 1.

ML Ja, wij blijven gewoon goedkoop.

NYD Ja, oké, dat is goed. Heel graag. Wat mij betreft heel graag. Jij bent altijd streng.

ML Ik ben de moeilijkste niet hoor.

NYD Van € 1 per maand. Maar het mag ook meer. Want als je het kan missen, € 3 per maand.

ML Het is wel inflatie, hè mensen.

NYD Het is voor ons ook inflatie. Wat gaan we doen in de bonusaflevering?

ML We gaan evalueren op hoe onze 23 for 23-list is. Want we hadden 23 dingen opgeschreven voor 2023 die we wilden doen.

NYD Leuke dingen, irritante dingen.

ML Ik ben het al weer maanden vergeten, dus ben benieuwd of ik dingen heb gedaan.

NYD, Ja, Ik ook! Dus tune in op petjeaf.com/damnhoney...

ML ...Of niet.

NYD Zelf weten.

ML Dag.

NYD Doei.